Година I. Варна, 15 Юний 1893 г. Брой 12.

ЖЕНСКИЙ СВѢТЪ

съ

ПРИТУРКА,

ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ,

РЕДАКТИРАНО ОТЪ ЖЕНИ,

ЗА ГОСПОЖИ И ГОСПОЖИЦИ.

Списанието излиза дважъ,
а Притурката веднажъ въ мѣсеца.

Директорка: ТЕОДОРА Г. НОЕВА.

Годишенъ абонаментъ предплатимъ.
I. На списанието:
За България 5 лева
« странство 6 «
II. На списанието съ притурката:
За България 7·50 лева
« странство 9 «

Абонати се записватъ направо въ дирекцията на списанието и въ всички тѣ телеграфо-пощен. станции изъ княжеството.

Оплаквания, за нередовно испращане листа, приематъ се само въ разстояние на единъ мѣсецъ отъ издаването му.

Пратенитѣ за публикуване ржкописи назадъ се не връщатъ.

Писма и ржкописи, неподписани и неозначующи мѣстожителството на дописницата, не се приематъ.

Писма неплатени не се приематъ.

Всѣкакви обявления, относящи се до госпожи и госпожици, публикуватъ се въ послѣднята страница за 50 стот. редътъ.
За постоянни обявления особенни условия.

Писма, ржкописи и пари се испращатъ до: Дирекцията на Женский Свѣтъ улица Войнишка № 122

Съдържание:

Явна благодарность. — За клюкарството. — За лукса. — Има ли полза отъ смѣсеното образование и двата пола? — Сегашното положение на жената въ обществото и въ семейството. — За образованието на жената въ България. — Рецепти за ястия. — Домашна медицина. — Корреспонденция. — Некрологъ. — Подлистникъ.

Явна благодарность.

Господинъ Варнен. Окр. Управитель съ слѣдующето си писмо отъ 16 Май н. г. подъ № 4233 съобщава ни, че Господинъ Министръ на Външнитѣ Работи и Исповѣдания благоволи да освободи списанието ни отъ пощен. разноски:

До Госпожа Т. Ноева,
редакторка на списанието «Женский Свѣтъ».
Тукъ.

Имамъ честь да Ви съобщж, че Министерството на Външнитѣ Работи и Исповѣданията съ прѣдписание отъ 8 того подъ № 4459 ми съобщава, че съ приказъ № 11 отъ 26 истекший мѣсецъ Априлий, се разрѣшава безплатното прѣнасяние по пощата въ прѣдѣлитѣ на Княжеството издаваемото отъ Васъ списание «Женский Свѣтъ».

Окр. Управитель: Драсовъ
Секретарь: Т. Раевъ.

Ний като съобщаваме на читателкитѣ и читателитѣ си туй писмо на Господина Вари. Управитель, за длъжность считаме да изявимъ голѣмата си благодарность и дълбоката признателность къмъ Господина Министра на Външнитѣ Работи и Исповѣдания, за дѣто, като оцѣнилъ важностьта на почнжтото отъ насъ дѣло, благоволилъ да ни протегне помощна ржка, та по такъвъ начинъ да на насърдчи въ продължението му за въ голѣма полза на пола ни въ България.

За клюкарството.

Прѣводъ отъ «Häuslicher Rathgeber».

Нѣма въ човѣшкото общество по-омразенъ, но въ сжщо врѣме, струва ми се, по-обикновенъ порокъ отъ клюкарството. Но това название незаслужватъ само злобнитѣ измислици и срамотнитѣ удумвания, които развалятъ доброто име и спокойствие на ближнитѣ ни; не само чернитѣ лжжи и хвърленитѣ безъ всѣко основание върху честьта на другитѣ хули, не само прѣувеличенитѣ дрѣбни нѣкои, мислени или сторени отъ съсѣда ни, погрѣшки се наричатъ клюкарства — не! Клюкаръ е всѣкой, който способствува, съ своитѣ заключения, съ своитѣ об-

сѫждания и забѣлѣжки, да се намали честьта на брата му, който подкопава неговото щастие, неговото добро име или благоденствие съ прикаски, били тѣ измислени отъ него, или повтаряни. Слѣдователно, клюкаръ не се нарича само изнамѣрователь на всѣкакъвъ ровъ безсрамни слухове, но неговий прѣзрѣнъ другарь е и този, който обича да ги слуша и който позволява на языка си да разгласява на горѣ на долу разни докачителни извѣстия, придружени съ перфидното добавление: «*поръска се слухъ*»; такъвъ човѣкъ е сѫщо така виновенъ, каквото укривателъть въ сравнение съ крадеца.

Има още такива клюкари, които, ужъ неволно, обрѫщатъ въ обществото разговоръ върху дѣлата на нѣкого, само да намѣрѭтъ случай за подигравки, за потъпкване на нѣкоя добрина, за прѣувеличаване и осѫждение на нѣкоя погрѣшка: тавива, които пущатъ за чокѣка хвала съ цѣль, да прибавѭтъ въ сѫщото врѣме на тъзи похвала едно «ама», съ което откриватъ трѣската въ окото на своя братъ, или които съ двоизмисленното си мълчание и угрижено лице възбуждатъ у другитѣ хора недовѣрие и умраза срѣщу нѣкое лице, което се наслаждава отъ почеть за своитѣ добрини. Това сѫ клюкари отъ опасна пасмина. Повдигание на рамената имъ, тѣхнитѣ умислени лица понѣкога много по-вече говорѭтъ отъ кой да е остъръ языкъ. Тѣ тровѭтъ съ своитѣ усмивки и докачѭтъ съ своитѣ погледи. Лукавщина, злорѫдство, прѣдателство и завистъ домуватъ въ тѣхнитѣ безобразни сърдца.

Въ рода на клюкаритѣ принадлѣжи и този, който се нѫхва въ чужди домакинства, който гледа да изучи тѣхнитѣ вѫтрѣшни най-интимни работи, за да ги носи послѣ отъ кѫща въ кѫща и всѣкого да запознава съ тѣхъ; който расправя за работи, които, при всичко че не панасятъ сами по себе си никакъвъ укоръ на семействата, сѣ пъкъ не сѫ се вършили, за да бѫдѫтъ явно разгласяваи, нъ по-добрѣ да останѫтъ за чуждитѣ хора тайни и така да се не дава поводъ за присмѣхъ и злобни нападения.

И да се приеме, че тѣзи, често пѫти за другитѣ толкозъ съсипателни брашолѣвения, винаги непроисхождатъ отъ злоба, отъ умраза или завистъ, но че причината на тѣхъ е насмѣность, съ които лицето мисли да се прѣдставя на хората, като единъ въ всичкитѣ тайни на нѣкое семейство посвятенъ домашенъ приятель, или пъкъ че той има страстьта да говори и съ своето краснорѣчие мисли да обърне очитѣ на обществото върху себе си — то сѣ пъкъ си оставя способно разгласяване за работитѣ, случаитѣ и обстоятелства, които причиняватъ на ближнитѣ ни врѣда, укорно и прѣзрително.

Клюкарството отъ който и да е родъ и проискождение е отрова, която раскѫсва членоветѣ на едно общество така, щото тѣ не могѫтъ да бѫдѫтъ искренно прѣдадени единъ на другъ, а мѣстото на взаимната почеть и уважение завзема недовѣрието; языка на единъ клюкаръ е мечъ, който е до сега много сърдца раздѣлилъ и който е въ състояние да обърне живота на едно семейство отъ рай въ пѫкълъ. Змѣйскитѣ съскания на клюкарството пораждатъ всѣкий день тайнствени подозрѣния, явни обвинения, оплаквания, нападения и закачки; тѣ докарватъ въ разривъ родителитѣ съ дѣцата, съпрузитѣ съ приятели, господаритѣ съ слугитѣ. Колко семейства по причина на такива неспоразумѣния, хранени и разгласявани отъ безсрамни доносчици, сѫ се раздѣлили, колко домашно щастие сѫ разорили и съсипали тѣ, колко омраза, студенина, злорадство и жажда за отмъщение е отхранило безочливото, злобното брашолевение и клюкарството.

Заради това отбѣгвай отъ клюкарството като отъ чума, дръжи языка задъ зѫбитѣ си, и не ставай злобенъ съчинитель на лошеви прикаски, нито пъкъ разносчикъ и тълкувателъ на работи, отъ знанието на които никой не се ползува; помни пословицата на Спрахъ: «Чуешъ ли нѣщо лошо, ти не го повтаряй; помни че мълчание никога нѣма да те врѣди!»

Прѣведе отъ нѣмски Б. Хитевъ.

За лукса.

III. Виновна ли е жената?

(Продължение).

И тъй на жената въобще се отдава семейното злощастие, защото у неѭ, както казахме вече, луксътъ намира по-голѣмо гостоприемство, отколкото у мѫжа. При туй идеята, че добрата домакиня поддържа дома, а луксозната го разрушава съвсѣмъ, отъ памти-вѣка е още извѣстна. И дѣйствително истинностьта на тая идея се доказа съ опитъ: отъ тогава още безбройни домове чрѣзъ жената не сѫ прѣстанѫли да пропадатъ или напрѣдватъ.

Нъ дали жената своеволно и съвѣстно е

спомогнѫла въ туй нѣщо? Дали откакъ още древностьта възложила на жената най-голѣмата отговорность, като й отдала титлата на спасителката или разрушителката на семейството, распоредителитѣ на женскитѣ работи распоредили нуждното, за да бѫде тя надлѣжно възпитана за такъва една длъжность! Тѣ й прѣподаватъ домакинството, когато отъ дѣтинството още ѭ приучватъ на лукса. Бащата, майката, приятелитѣ подаряватъ й кукли съ богати и великолѣпни рокли, за облѣкло й купуватъ най-хубавата богата, нашарена съ разноцвѣтни и хубави кордели и други великолѣпни прибавления рокли. Та колко е хубава малката и колко много прилича съ куклата си! Първото й ржкодѣлие е великолѣпна марка на камба. Чантичката й за ржкодѣлието е кожена и костува повече, отколкото цѣлото облѣкло на една бѣдна жена. Въобще всичко около неѭ е луксъ, приучва ѭ на лукса и стдалечава отъ спестеливость.

Какъ прочее една такъва мома, като стане домакиня, да обикне икономията и да не гледа на лукса като неотцѣпима отъ щастието й часть! Или же какъ да разбере, че животътъ й е луксозенъ и гибеленъ за мѫжа си, когато вижда, че другаркитѣ й живѣѭтъ хилядо пѫти по-богато отъ неѭ.

Луксътъ е една идея, която се различава по врѣме, народъ, общественно положение и срѣдства, съ които располагатъ хората. Грубитѣ чиновни ссѫбове на прѣстарата епоха се считахѫ за луксозни открития отъ древнитѣ народи. Хлѣбътъ билъ богата храна за онія, които се хранѣли съ сухи овощия, както и виното — за богато питие на онѣзи, що били навикнѫли да пиѭтъ вода. Луксътъ прочее е вроденъ у човѣка, та съставлява неотцѣпима часть отъ исторіята на цивилизацията. Нуждно е обаче да се регулира съгласно съ срѣдствата и семейното положение на всѣкиго. Затова вмѣсто да казватъ на жената: ти разваляшъ дома чрѣзъ лукса, нека й научѫтъ опрѣдѣлението му, за да може и тя споредъ срѣдствата си, съ които располага, да го употрѣбява. Момата не знае, че една проста корделичка може да се сравни съ елмазената огърлица на една богата госпожа. Дали въ дѣтинството имъ има нѣкоя разлика въ облѣклото имъ.

Срѣдньо богатата майка не прѣправя роклята си, както сѫ го правѣли едно врѣме, за момата си, нъ прѣдпочита да ѭ подари на слугинята си. Безразлично е за неѭ, че такъва рокля промѣнява селяйката на жена съ претенции, на жена, която, заедно съ облѣклото, отхвърля отъ себе си наивностьта и безусѣтно се подлага на идентѣ, привичкитѣ и чувствата на градскитѣ госпожи. Отъ тука вече злото се распространява, обобщава, безъ обаче да е жената виновна, безъ да е ни най-малко отговорна. Нѣма разлика на общественъ класъ, разлика на имание, разлика на възпитание.

Тая наклонность, която има жената за придобиване хубавото, не само че не регулира и въздържа възпитанието, нъ ѭ подбужда и поддържа. Усъвършенствуването на индустрията довършва злото. На всѣка стѫпка хубавото нѣщо, а евтино по видимому, ѭ залъгва. А и жената обикновенно по-лесно се лъже, защото не знае да цѣни паритѣ.

Нъ и мѫжътъ неусѣтно се привлича. Великій Франклинъ нѣйдѣ казва: «Азъ винаги зимахъ закуската си въ една чиния и съ калаена лъжица. Единъ день съпругата ми прѣдстави го въ порцеланова паница и ми даде срѣбърна лъжица. На възраженіето ми тя отговори: «азъ те считамъ за по-горенъ отъ съсѣдитѣ ни, които обѣдватъ съ срѣбърни лъжици. Съ това поддигнѫ ми се гордостьта, та мълкнѫхъ».

Каквото се е случило съ Франклина, всѣки день се случва съ съпрузитѣ и бащитѣ. Жената, като не може да оцѣни паритѣ, неволно ги подбужда къмъ лукса, като мисли, че това произлиза отъ естетичность. Като желае да подражи на първата си приятелка, безсъвѣстно много пъти жертвува бѫдѫщето за удовлетворение на едно бесцѣлно праздно и суетно настояще.

Нека прочее жената чрѣзъ надлѣжното възпитание се приучи на спестеливость; нека изучи старото изречение: «богатий е бѣденъ, ако не знае да регулира разноскитѣ си; а бѣдний е богатъ, когато се задоволява съ каквото има»; нека се научи тя, че луксътъ не е естетичность, вкусъ, нито благородие; най-послѣ, колкото и да бѫде тя състоятелна, нека се убѣди, че не трѣбва да се грижи само за всичко, що осигорява собственото й щастие, нъ и онова на другитѣ.

(Слѣдва).

Има ли полза отъ смѣсеното образование на двата пола?

Почти въ всичкитѣ по-образованички и напрѣднжли страни тоя въпросъ е билъ повдиганъ и рѣшаванъ отъ едни въ положителна, а отъ други въ отрицателна смисъль. Общото нѣщо при разглеждането му, обаче, и отъ двата лагера се състои въ това, че нито първитѣ, нито вторитѣ отричатъ потрѣбностьта отъ знанията, както за едната, така и за другата половина отъ хората. Твърдѣ рѣдъкъ е, ако не изключителенъ, случая да се намѣри човѣкъ горѣ-долу образованъ да пише противъ образованието на женската половина, когато за жалость у насъ не е тъй. Ний виждаме официозни вѣстници да даватъ мѣсто на разни дивотии, осждени още въ самото врѣме на изказването имъ. Намѣри се дори единъ съ срѣдньо образование, види се, да иска паритѣ на момата, та че да отидялъ да продължи образованието си въ Франция! Зеръ нейж не й трѣбва да свърши по медицината, та да бжде хиляди пжти по-полезна на половината си, отъ колкото него! . . .

За сериозностьта и важностьта на въпроса, азъ не могж освѣнъ да кажж, че както той е билъ отъ голѣма важность за другитѣ страни на свѣта, такава сжща, даже и по-голѣма, важность има той за нашата страна, която тъй на дирѣ е останжла въ всѣко отношение, още повече въ просвѣтително. Това всѣки знае.

Както е извѣстно, основитѣ за училищното ни образование сж взети отъ нѣкой по-напрѣднжли страни на Европа. Никой не може да откаже, че съ напрѣдването на науката се измѣнжтъ и много други работи, напрѣдъка, на които тя е намѣрила за гнили и поставени на нѣсъкъ. Това нѣщо толкова повече се забѣлѣзва, колкото е по-широко приспособлението на научнитѣ истини въ живота. Едисонъ, напр., кара съврѣменницитѣ си да почувствуватъ силата на науката и да се чудѣтъ на нейнитѣ открития, които правѣтъ чудесни прѣврати въ живота.

Както всѣки клонъ отъ науката, така и педагогията въ днешно врѣме е направила гигантски крачки въ напрѣдъка си и иде да истика и распръсне въ прахъ изгнилитѣ развалини на старитѣ педагогически основи. Тя лека по лека истиква мислитѣ изъ главитѣ на старитѣ и напълнени съ прѣдразсждъци педагози, които сж се изказвали противъ жизненното подобрение на училищата, именно противъ смѣсенополното образование на ученицитѣ. Като силенъ мотивъ за изказването си, тѣ съпоставятъ това, че съвмѣстното обучение на момичетата съ момчетата се отзовавало врѣдно върху «нравственността» на еднитѣ и другитѣ.

Нѣма да скриемъ, че това сжщото е било изказвано и изъ другитѣ страни на Европа и С. Ш. на Америка — тая Америка, която днесь служи като моделъ по образованието си и напрѣдъка си. — Да, това се е изказвало, и то отъ педагози, които сж си издигали гласа прѣди 20, 30 години. Дори и днесь има педагози и органи, които се изказватъ противъ; но увѣрени сме, че и тѣ скоро ще прѣклонѣтъ глава прѣдъ дѣйствителностьта и истината, която ни се указва отъ практиката, както това е станжло въ С. Щати на Америка, въ Швейцария и пр. пр.

Много примѣри има, които ни показватъ нагледно ползата отъ смѣсенополното образование За единъ такъвъ примѣръ нека ни послужи това, що се намѣрва въ «British Medical Journal» (1892, 1 Окт, стр. 755). Тукъ се расказва за туй, какъ Д-ръ Elisabeth Blackwell — първата жена, която е получила докторски дипломъ въ С. Щати на Америка — се е учила въ едно медицинско училище, което е било прочуто по крайната грубость и буйность на своитѣ студенти, и какъ съ встживането на миссъ Elisabeth, училището, като по единъ вълшебенъ начинъ, е измѣнило характера си, като е утихнжла и буйността.

Другъ примѣръ ний виждаме въ статията на професора Арнолдъ Доделъ (Цюрихъ) въ «Frankfurter Zeitung» (1892, Апр. 24), гдѣто той излага 27годишното си наблюдение надъ хода на педагогическитѣ събития въ смѣсения медицински факултетъ на тамкашния университетъ. Ето тамъ какво се говори между другото:

«Присжтствието на учащитѣ се дами е подѣйствовало на студентитѣ по начинъ благотворителенъ и повишающъ нравственността. Това можемъ да засвидѣтелствуваме ний, всички наставници на Цюрихския университетъ, които виждаме прѣдъ себе си и наоколо си учащи се и отъ двата пола, както на лекцитѣ, така и на практическитѣ занятия и въ часоветѣ на научнитѣ демонстрации и въ врѣме на екскурзитѣ» . . . По-нататъкъ той говори, какъ студентитѣ и отъ двата пола се занимаватъ като братия и сестри, безъ обаче да взема участие нѣкакъвъ

си другъ инстинктъ, отъ който толкова се плашятъ нашитѣ педагози, освѣнъ тая на стрѣмлението да достигнятъ най-възвишенъ уровенъ въ фактическитѣ познания. Па и всѣки, който е ималъ случая да присѫтствува въ подобни университети, гдѣто се учатъ наедно студенти и отъ двата пола, не може да откаже, че тамъ и напрѣдъка на успѣха е по-голѣмъ. Тамъ се развива благородното съревнование: студентитѣ не искатъ да останатъ по-надирѣ отъ студенткитѣ; пъкъ студентката знае, че тя въ качество на пионерка при *разрѣшението на великия културенъ въпросъ*, е длъжна да размисли не само за собственната си особа, но че тя е длъжна така сѫщо да размисля и за това свято дѣло, за освобождението и свободата на по-голѣмата часть отъ человѣчеството! Проявяването на женитѣ въ мѫжскитѣ университети, и училища въобще, е истинска благодать. Именно въ такива смѣсени училища ний можемъ да видимъ, до каква висока степень достига прилѣжанието и занятието съ науката! Въ подобни училища просто додражава човѣку, като вижда какъ мирно и успѣшно върви всѣка духовна работа, при която всѣка ученичка и ученикъ си дѣйствуватъ единъ на другъ по единъ възвишенъ и въодушевителенъ начинъ!. . . .

(Слѣдва).

Сегашното положение на жената въ обществото и въ семейството.

Единъ отъ най важнитѣ обществени въпроси въ днешно врѣме е освобождението на поробената половина на човѣчеството, т. е. освобождението на жената. За насъ, женитѣ, този въпросъ е отъ голѣма важность, та не ще да бѫде злѣ да се позанимаймe съ него. Но прѣди да разгледаме този въпросъ, нека да видимъ, какво е сегашното положение на жената и отъ какво иска да се освобождава тя.

Мнозина се мѫчатъ да докажатъ, че жената е свободна и равна на мѫжътъ и питатъ, отъ какво иска да се освобождава и какво равенство иска още тя. Но ако се взрѣмъ нó на дълбоко, ще видимъ, че жената е напълно поробена отъ мѫжътъ, че едната половина отъ человѣчеството притиска другата. Да се обяснимъ: да видимъ, дали мѫжътъ и жената сѫ равни прѣдъ закона, прѣдъ трудътъ и прѣдъ образованието; съ други думи казано, дали жената има свобода да дѣйствува, свобода да живѣй и свобода да се развива.

Кржгътъ, въ който законътъ е поставилъ жената да дѣйствува е много тѣсенъ: той ѣ е ограничилъ само между четиртѣхъ стѣни на кѫщата; тукъ справедливо може да се каже, че той за едни (мѫжетѣ) е майка, за други (женитѣ) мащеха. На мѫжетѣ той дава всички срѣдства, съ конто тѣ могатъ да постигнятъ своето щастие; той е така устроенъ, като че ли обществото се състои само отъ мѫже, а за женитѣ ни дума не спомянува. Само мѫжетѣ иматъ право да гласоподаватъ, само тѣ иматъ право да избиратъ свои прѣдставители и да прокарватъ своитѣ искания, а женитѣ нѣматъ достѫпъ къмъ това, съ много малки исключения, напр. въ Съединенитѣ Щати и въ нѣкои области на Русия, гдѣто жената може да гласува посрѣдственно. Женитѣ ги причисляватъ къмъ непълнолѣтнитѣ и слабоумнитѣ, конто иматъ нужда отъ опека. Въобще жената не взема никакво участие въ политиката. Но, да оставимъ за сега политическитѣ си права нó на задень планъ и да видимъ, дали жената и мѫжътъ сѫ равни прѣдъ трудътъ.

Трѣбова ли жената да работи? Длъжна ли е тя да се грижи за собственното си сѫществуване? — Много пѫти съмъ чувала да отговарятъ на тѣзи въпроси отрицателно, като казватъ, че назначението на жената е било кѫщата и че тамъ сѫ чакали работи много по-други, отъ колкото да мисли за печалба отъ собственитѣ си ржцѣ, а именно на тѣхъ лѣжало възпитанието на дѣцата имъ. Азъ, отъ моя страна пъкъ, ще кажѫ, че ний трѣба да работимъ, защото много отъ насъ не сѫ женени и не искатъ да се женятъ, други пъкъ сѫ разведени, или пъкъ сѫ вдовици. Тогава тѣ да мрѫтъ отъ гладъ, нали? Ами и женените жени, особенно пъкъ тѣзи на работническата класса, осигорени ли сѫ за въ бѫдище? — Съвсѣмъ не, защото занаятитѣ на по-голѣмата часть отъ работницитѣ сѫ съпрѣгнѫти съ голѣми опасности, рудокопа, машинистра, дюлгерина и мн. други, въобще живота на работника е много нó въ опасность, отколкото този на търговеца и чиновника, и така щото работника живѣе днеска за днеска, а утрѣ какво ще го. сполѣти, той незнае. И ако сега случайно умрѣ бащата на едно такова семейство, то какво ще прави майката, когато незнае никакъвъ занаятъ? Но макаръ и да може жената да се прѣхранва и възпитава дѣцата си, когато мѫжътъ

й е живъ и когато овдовѣй, то тя пакъ трѣбва да работи, защото като издържа мъжътъ цѣлото семейство, жената се намира повече въ зависимость: колкото повече човѣкъ е икономически зависимъ отъ нѣкого, толкова повече той бива зависимъ и поробенъ въ всѣко друго отношение. А до кога ний ще бѫдемъ зависими отъ милостьта на мѫжетѣ? до кога ще бѫдемъ робини? Врѣме е вече всѣка една да каже: «и азъ отъ моя страна ще внасямъ въ кѫщи». Наистина, че жената работи въ кѫщи и нейната работа може да струва повече, но главното е, че никой не обръща внимание на кѫщната работа.

Може би ще ме попитате, читателю и читателко: ами въспитанието на дѣцата си на кого ще прѣдостави тогава жената? — Ами тѣзи жени, които оставатъ въ кѫщи, дали сами се занимаватъ съ въспитанието на своитѣ дѣца? Съвсѣмъ не! Тѣзи, които имамъ срѣдства още отъ началото ги прѣдаватъ подъ чуждо влияние, като имъ зематъ дойка, послѣ ги прѣдаватъ на домашнитѣ слуги и най послѣ ги даватъ въ нѣкой пансионъ; по-бѣднитѣ пъкъ, при всичко че стоѫтъ все въ кѫщи, тѣ не обръщатъ почти никакво внимание на дѣцата си, а се занимаватъ съ кѫщнитѣ си работи. Така щото остава ли майката въ кѫщи или не, нѣма голѣма разлика.

(Слѣдва).

За образованието на жената въ България.

(Писмо отъ Плѣвенъ.)

Писмо I.

Необходимость отъ образование за женитѣ у насъ.

Тъкмо тъй стои днесъ нашата жена, на която и обществото и държавата възлагатъ голѣма и преголѣма задача не само да продължава потомството, но и да го отглежда и здраво въспитава. Съвсѣмъ не е правъ този взглядъ, споредъ който нѣкой си мислѣтъ, че задачата на жената е само да ражда здрави дѣца. По-хубаво би било хичъ да не ражда жената когато тя е лишена и отъ знания, и отъ срѣдства и отъ свобода, за да даде добра отхрана и да упѫти къмъ добъръ и свободенъ животъ своитѣ рожби. Тъй както казвамъ излиза, че, ако жената отъ естество има задача да ражда, то по край тази задача се вмѣква и друга още по-трудна, а именно да даде отхрана и въспитание на това, което ражда. Безъ испълнението на послѣднята задача, то първата — каквато и да бѫде, — ще си остане задача, колкото безумна, толкова и врѣдна за самитѣ физически и морални сили на жената.

Какво прочее е най-необходимо на жената, за да може добрѣ да испълни своята роля и като майка въ семейството, и като членъ на държавата и обществото? Какъ може да се повдигне нашата жена, та да си завземе достойното си мѣсто, каквото е прилично да заема една жена, която е членъ на единъ народъ, който върви въ пѫтя на напрѣдъка и просвѣщението?

Отговаряме на тия питания така: жената ще добие достойното си мѣсто въ обществото и държавата само тогава, когато се повдигне на една значителна степень умствено.

Споредъ днешний ни държавенъ животъ, намъ е срамота да имаме болшенство неграмотни жени. Днешното врѣме е врѣме на просвѣщението. Простий человѣкъ, па билъ той мъжъ или жена, колкото си остава да живѣй съ простотата и невѣжеството, толкова е робъ и на себе си, и на другитѣ. Ето защо трѣбва просвѣта и просвѣта.

Нека знаемъ, драга читателко, че ний женитѣ никога нѣма да станемъ достойни членове на обществото и за държавата, никога нѣма да станемъ достойни хора за свобода, безъ образование. Свободнитѣ хора сѫ и образовани. Само образованний человѣкъ заслужва да живѣе и да се ползува отъ свободата. Само на образований человѣкъ нужно му е свобода и независимость. Казвамъ най послѣ, само образований человѣкъ е личность съ достойнство — личность за уважение. Образований человѣкъ не може да живѣе безъ свобода, въ зависимость и съ чужди мнѣния и убѣждения. Такъвъ человѣкъ, като не може да живѣе въ робска зависимость отъ личното и общественното невѣжество, знае и какъ да се бори за своята свобода и независимость и за тѣзи на своитѣ ближни. Когато една личность заведе съзнателно борба противъ всичко, което стѣснява нейната свобода и съзнателна дѣятелность, тя знае тогава и съзнателно и полезно да се жертвува. Историята на умственното развитие на народитѣ ни дава изобилни примѣри отъ личности, които сѫ умрѣли въ името на своята свобода, своята независимость и за своитѣ убѣждения.

Ний женитѣ, при сегашното ни положение, не сме способни за никакви жъртви, защото, едно че такива не сѫ се искали отъ насъ (може би само за до сега), но и да бихѫ се поискали, сега не можемъ да. Това не ще рѣче, че ний не можемъ стана способни и за пожъртвуване. При една по-висока степень на умственното развитие на нашата жена ний нѣма вече да ѭ гледаме тъй запряна въ кѫщата; и ще прѣстане да се мисли, че единственнийтъ ѝ занаятъ е да се конти, за да бѫде харесана отъ мѫжетѣ, да пере и да ражда само. Не. Ний при тази степень на развитието ще ѭ видимъ една полезна дѣятелка, която е способна да държи въ порядъкъ и семейнитѣ и общественнитѣ работи и съ охота да служи въ едното и въ другото. Нъ, както казахъ, това така ще стане само при една по-висока степень на умственното развитие на нашата жена. При

днешната степень на развитието ѝ, и тъй, както ежеминутно гледаме, каква е работата на жената и каква е нейната способность, противницитѣ ни иматъ факти въ ржцѣ, за да доказватъ и въ политиката, и въ литературата, че жената не іѫ бива за никаква работа освѣнъ за домашенъ робъ, да се подчинява безусловно на мѫжа, и да казва за всѣка нейна потрѣба вмѣсто «спусни Боже, дай мѫжо». Съ тѣзи фактове нашитѣ противници ще си служатъ до тогава, догдѣ се появи друго положение за жената, което да даде други факти. И това ще бѫде тогава, когато ний женитѣ сами се завземимъ да работимъ за просвѣщението си, а не да се облѣгаме само на мѫжкитѣ умове, на мѫжкитѣ пера, книги, вѣстници и списания, макаръ че тѣ сѫ толкова полезни за развитието на ума. Исказвамъ се тъй не за това че искамъ да завиждамъ на умственната производителность на мѫжътъ, нъ ми става мѫчно като не виждамъ такава разработка и производителность и на женский умъ у насъ.

Каквото и да казваме още за жената, всѣки по-разбранъ человѣкъ признава, че ней ѝ недостаточно се дава образование.

За образованието на жената въ по-просвѣтенитѣ страни се работи дѣятелно и отъ мѫже и отъ жени, а при това и отъ отдавна врѣме. А за образованието на жена у насъ едва ли се работи, споредъ колкото трѣбва да се работи. Като знаемъ, че образованието е единъ лостъ за държавно и общественното напрѣдване на една свободна страна, който не оставя въ назадничавость нито млади нито стари, нито малки нито голѣми, нито мѫже, нито жени, ний трѣбва, драга читателко, искренно да се заловимъ, както за образование на себе си всѣки отдѣлно, така и за образованието и на другитѣ ни сестри, които умиратъ въ невѣжество и въ едно само домашно робство. Още прѣди освобождението ни отъ Турското робство, въ по-събудените Български умове, мисъльта да се работи за просвѣщение на нашата българка еднакво се е пробуждала заедно съ другитѣ трудности по освобождението ни отъ политическото робство. Ако не въ прѣдѣлитѣ на робската нѣкога България, то вънъ отъ тѣхъ сѐ се намѣрвали Господа, Г-жи и Г-ци, които сѫ осѣщали необходимостьта отъ просвѣта на нашата Българка. За да видите, какъ се е осѣщала още въ турско врѣме необходимостьта отъ образование за жената у насъ, за да видите, какъ въ това робско врѣме е имало умове, които въ залисването си съ други борби не сѫ испускали случая да се искажатъ и заради образованието на жената, азъ ще ви прѣведѫ нѣколко мисли отъ една сказка, държана мѣжду жени, Българки, въ гр. Брайла прѣди 23 години врѣме. Нѣкои мисли, които се исказватъ въ тъзи сказка, сѫ твърдѣ интересни да се повтарятъ и въ сегашно врѣме.

(Слѣдва).

Рецепти за ястия.

Мусака отъ тиквички. Земѣте тиквички и ги нарежете на тънки парчета, като ги посолите и ги оставите да стоѣтъ малко. Послѣ опържете тиквичкитѣ въ масло, като ги натопите въ брашно. Накалцайте месото и размесѣте съ една глава лукъ, *майданосъ, гюзъ и др. разни миризми.* Слѣдъ като посолите месото и турите пиперъ, опържете го добрѣ. Послѣ наредѣте въ единъ сеадъ единъ редъ отъ опърженитѣ тикви и единъ редъ отъ опърженото месо и сварѣте го въ слабъ огънь, като залѣйте горещa вода. Малко врѣме прѣди да го снемете, турѣте 2 лъжици каймакъ или набити яйца и сервирайте го.

Сиропъ съ трандафили. На една ока трандафили турѣте 2 оки вода и попарѣте ги добрѣ. Послѣ земѣте сиропа и на $1^1/_2$ ока точно сиропъ турѣте 1 ока захаръ и сварѣте го така, щото да бѫде малко водно, а не да се сгѫсти като обикновенното сладко. При снимането му отъ огъня турѣте единъ лимонъ.

ПОДЛИСТНИКЪ 2)

Славянски жени.

Отъ Захеръ Мазохъ.

ВѢРА БАРАНОВА.

Между послѣднитѣ Сергѣй Несторовичъ Крубинъ заемаше видно мѣсто. На послѣдния курсъ той бѣше станѫлъ нѣщо като замѣстникъ на професора по физиологията. Сергѣй бѣ вече направилъ много интересни опити, които бѣше публикувалъ въ медицинскитѣ журнали. Такива тогава студентитѣ ги наричахѫ «пионери». Тъй щото тоя прѣвъсходенъ, трезвенъ и трудолюбивъ человѣкъ се интересуваше отъ Вѣра. Той не испущаше никой случай да ѝ отслужи. Той ѝ носѣше книжкитѣ, и ѝ указваше голѣмо внимание. Той даже ходяше на квартирата ѝ, когато се бѣше отказалъ отъ вокантитѣ на най-знатнитѣ и богати фамилии.

Влюбенъ ли бѣше той въ Вѣрочка? Задиряше ли іѫ? Ни най-малко. Но какво имаше между тия двѣ личности? Защото тя тъй сѫщо отличаваше Сергѣя между всички мѫже. Тя само нему протягаше рѫката си, и, ако се усмихваше нѣкога, то само нему.

Само единъ пѫть той си позволи да ѝ помяне за нѣжнитѣ си чувства; но Вѣра го прекѫсна тоя часъ.

— Сергѣй Несторовичъ, му каза тя смѣшкомъ, се мене ли подигравате или съ васъ? Азъ мислѣхъ, че науката ви е сгоденицата. Колкото за мене, азъ имамъ нужда отъ пълната си свобода, за да достигнѫ неіѫ степень. Не, не, нито за васъ, нито за мень е тоя яремъ!

Крубинъ си понадигнѫ раменатa смѣшкомъ. Слѣдъ двѣ години случая го закара въ село, гдѣто се срѣщнѫ съ Вѣра, която служеше въ болницата и пазѣше болнитѣ. Тя знаеше медицината, колкото всѣки селски докторъ, и даже повече; но, тъй като не ѝ бѣше позволено да практикува сама, то сърчаната млада дѣвойка станѫ помощница на докторитѣ и скоро имъ станѫ необходима. Крубинъ често се съвѣтваше съ неіѫ. Когато ѝ повѣряваше нѣкой боленъ да го гледа, той имаше обикновенното да

Домашна медицина.

Изгаряване. На изгорѣло мѣсто по прѣдпочтение се турятъ: студена вода, картофи или памукъ, когато изгоряването не е важно. Отъ изгоряването на кожата ставатъ малки пѫпки: ако сѫ тѣ много и малки, не трѣбва да ги закачаме; ако ли сѫ голѣми, то трѣбва да ги продупчимъ на долната имъ часть, за да излѣзе, каквото се съдържа въ тѣхъ; не трѣбва обаче да отнемаме тънката кожа, която се е образувала отъ надуването.

Изгоряването отъ пламнѫли дрѣхи е винаги опасно и затова трѣбва да се привика лѣкарьтъ. Нъ до неговото пристигване трѣбва съ голѣма бързина и хладнокрѣвие да затворимъ вратата и прозорцитѣ, и да не оставяме изгорѣлия да се движи, а тутакси да го завиемъ въ дебела покривка, каквато се намѣри по-подходяща, и да го накараме да легне на земята и да се търкаля, като го натискаме въ сѫщо врѣме.

Корреспонденция.

Г-н и Г-да Т. Ив. Жекова, Д. Панчева, М. Вангелова, Ат. Иванова, Тукъ. М. Латева Харманли. П. Димитровъ, Цариградъ. Поручикъ Миковъ, Поручикъ Тислоковъ, Подпоруч. Георгиевъ, Подпоручикъ Саровъ, Поруч. Сарафовъ, Поручикъ Узуновъ Поруч. Шумковъ, Кула. Е. Чалѫкова, Бѣлово. Щетинска, Плѣвенъ. П. Виденова, Ломъ. Н. Чардафонова Пловдивъ. Г. Райновъ, А. Стефановъ, Бургасъ. Е. Саввова, Бѣлоградчикъ. Е Кожухарова, З. Герганова Ст-Загора. З. Близнакова, Монпелие. Г. Мазаковъ Търново. Х. Георгиевъ Габрово. Ст. Андрѣева Т-Пазарджикъ. К. Сотирова Пловдивъ. Отецъ Козма Прилѣпъ. Д. Гурова Лѣсковецъ. С. Бонева с. Перущица получихме стойността на едногодишно течение на списанието, заедно съ притурката.

Г-а Ст. Радинова Тукъ. М. Б. Павлева Котелъ. Кирило-Методическа библиотека Балчикъ получихме стойността на едногодишно течение на списанието.

Г-ца Ц. С. М. Котелъ получихме 7 л. молимъ и за останѫлитѣ 50 ст. — Г. А. М-ва София. По-напрѣдъ трѣбва да се съобразите съ 2-то извѣстие въ 5-ий бр. — Г-нъ Д. Д. Б. Руссе Съобразихме се. Изказваме нашитѣ благодарности за благородната Ви отстѫпка; за коя смѣтка сѫ 5-тѣхъ лева? — Г-нъ Б. Тихоловъ Трѣвна. Получихме 8.25 л. т. е. 75 ст. по-вече отъ абонамента си. Прочетѣте II-то извѣстие въ 8 бр. — Г-нъ Пор. М. Кула, книжка: «Грижитѣ и отгледване и пр.» можете да си доставите отъ редакцията на «Прѣгледъ» Бургасъ. — Г-а Т. Д. Добричъ. Погрѣшно Ви се испратилъ 2 бр. отъ Ж. Свѣтъ.

Г-ну С. С. Тошевъ София. Отдавна Ви сѫ испратени; распитайте въ пощата и ако не се намѣрѣятъ, ще Ви ги пратимъ отново. — Г-ну Т. В. Джановъ Чирпанъ. Изгубенитѣ, споредъ Васъ броеве, проводени сѫ г. А. Брашнарову Ст-Загора, съгласно писмото на г. Касабова.

НЕКРОЛОГЪ.

Съ неизразима скърбь членоветѣ на женското Дружество «Родолюбие» въ гр. Шуменъ извѣстяватъ за голѣмата загуба, която ги сполети въ лицето на многолюбимата имъ съгражданка и съчленка

АНАСТАСИЯ И. ДАВИДОВА

(родена М. РАЧОВА),

която слѣдъ 6-мѣсечно тежко болѣдуване, се прѣсели въ вѣчностьта на 21-й Май н. г. въ 10 ч. пр. пл.

Погребението на многозаслужившата на отечеството си и Дружеството «Родолюбие» покойна се извърши на 22-й Май въ 4 ч. сл. пл. Отъ страна на Дружеството биде положенъ вѣнецъ, а отъ една членка на Дружеството, г-жа С. Маркова биде държана кратка надгробна рѣчь.

Вѣчна ти память и лека ти пръсть, незабрабима ни другарко!

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ
НА
ХР. ИВ. РИЗО,
награденъ съ златенъ медаль въ I-то Българско Земледѣлческо-Промишленно Изложение въ Пловдивъ.

Прѣдпочитайте винаги сапуна, който къмъ едната страна носи бюста на Н. Ц. В. Фердинанда I Български князъ, а къмъ дъугата — надписа: сапунена фабрика, първо качество — Христо Ризо, Варна.

говори: «Като че съмъ самъ азъ и даже по-добрѣ, защото рѫката й е по-легка и по-мегка.

Когато понѣкога говорящъ по тоя начинъ искаше да й хване кадифената рѫчица, Вѣра, която не бѣше си мѣнила чувствата, му говоряше смѣшкомъ: «Но, Сергѣй Несторовичъ, какво мислите?» или «Друже, азъ ви мисляхъ за сериозенъ человѣкъ». Или найсетнѣ, и то бѣше най-печално за младия человѣкъ: «Господинъ докторе, вий се лъжете, азъ благодарение на Бога, съмъ много добрѣ; нѣма нужда да ми опитвате пулсътъ». Тогава Крубинъ пущаше малката мегка рѫчица съ въздишка и захващаше да говори за нѣкой новъ апаратъ или за скоро открито лѣкарство.

Тѣ се раздѣлихѫ отново и пакъ се срѣщнѫхѫ слѣдъ нѣколко врѣме въ единъ амбулансъ подъ Плѣвенъ.

Войната съ Турция бѣ породила въ цѣла Русия едно трѣскаво вълнение, — не такова, което иматъ обичай да наричатъ огънь отъ слама, но силенъ траянъ, упоренъ ентусиазмъ, който, подобенъ на подземния огънь, не прави шумъ, но не угасва и скоро. Сѫщо скептикътъ Крубинъ, и Вѣра, хубавицата, съ левяното сърдце, бидохѫ отъ първитѣ обладани отъ свещенния огънь. Той се прѣдстави като докторъ. Тя прѣдложи да стане сестра милосердна. Единъ день тѣ, очудени, се срѣщнѫхѫ надъ главата на единъ раненъ артилеристъ.

— Вий! Вѣрочке.

— Много добрѣ сте направили, Сергѣй Несторовичь, гдѣто се намѣрвате тука.

— А какво да кажѫ за васъ, Вѣро!

Но врѣмето не бѣше да си правѣятъ компликименти. Ужаснитѣ сражения бѣхѫ нахвърлили въ военнитѣ госпитали хиляди и хиляди ранени, които имахѫ нужда отъ незабавна помощь, а страданията имъ надминавахѫ всички описания. Между това Крубинъ щомъ като се поизпразни прѣдъ нощьта, отиде при Вѣра запрета й рѫкавътъ на мубата и бързо ѭ цѣлунѫ по лакетътъ, понеже рѫцѣтѣ на храбрата дѣвойка бѣхѫ цѣли намацани съ кръвь.

(Слѣдва).

Отговорница: Т. Г. Нсева. Печатница Л. Нитче — Варна.